

روند انقلاب اسلامی در سیستان و بلوچستان

«مجموعه تاریخ‌های محلی انقلاب اسلامی - ۵»

مسعود مرادی

سرشناسه	مرادی، مسعود، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	روند انقلاب اسلامی در سیستان و بلوچستان / مسعود مرادی.
مشخصات نشر	تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۴۴۱ ص: مصور
فروست	مجموعه تاریخهای محلی انقلاب اسلامی؛ ۵.
شابک	ISBN: 978 - 964 - 212 - 352 - 0
وضعیت فهرستویی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص، ۲۸۹ - ۲۹۳.
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - -- سیستان و بلوچستان / سیستان و بلوچستان -- تاریخ -- ۱۳۵۷ - ۱۳۰۴.
شناسه افزوده	مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، معاونت پژوهشی. مؤسسه چاپ و نشر عروج.
رده‌بندی کنگره	۴ م ۹۳ س / ۱۵۶۰ DSR
رده‌بندی دیویی	۹۵۵ / ۰۸۳
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۷۲۰۵۵

کد / م ۲۸۸۲

مؤسسه چاپ و نشر عروج

روند انقلاب اسلامی در سیستان و بلوچستان

نویسنده: مسعود مرادی

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

۰ خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فرح‌رازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

۰ خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

۰ مراکز پخش: ۰ خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

۰ حرم مطهر حضرت امام خمینی (س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

۰ کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۹
پیش گفتار	۱۳
فصل اول: ویژگی های جغرافیایی استان و نقش آن در معیشت مردم	۱۷
۱- شرایط جغرافیایی سیستان	۱۸
۲- شرایط جغرافیایی بلوچستان	۲۱
۳- سیستان و جایگاه آن در تاریخ ایران	۲۳
۴- بلوچستان و جایگاه آن در تاریخ ایران	۲۴
فصل دوم: سیاست های منطقه ای دولت های مرکزی و ساختارهای قومی و قبیله ای	
سیستان و بلوچستان	۲۷
۱- پیشینه تاریخی	۲۸
۲- حاکمیت صفویه و استان	۲۹
۳- قاجار و تسلط بر استان	۳۱

۴- سرداران بلوچ و مبارزه با دولت مرکزی.....	۳۵
۵- پهلوی و نوسازی استان.....	۳۷
۶- خاندان علم در استان.....	۴۹
فصل سوم: تثبیت اوضاع سیاسی استان پس از ورود قشون رضاخان و طلوع عصر جدید.....	۵۹
۱- اهمیت سوق الجیشی منطقه در سیاست‌های بین‌المللی.....	۶۰
۲- جنگ جهانی اول و اهمیت منطقه شرق ایران برای قدرت‌های غربی.....	۶۵
۳- بلوچستان عرصه رقابت‌های استعماری.....	۶۶
۴- لشکرکشی رضا شاه به استان و استقرار امنیت و نظم.....	۶۹
۵- فعالیت‌های دولت مرکزی در جهت رشد دادن به استان.....	۷۶
۶- پیشرفت و توسعه شهری در استان.....	۷۷
۷- سازمان‌های عشایری و قبایلی و تعاملات با دولت مرکزی.....	۸۰
۸- توسعه اداری و نفوذ دولتی.....	۸۳
فصل چهارم: شکل‌گیری انقلاب اسلامی و چگونگی روند آن در استان سیستان و بلوچستان.....	۸۵
مقدمه.....	۸۷
شهرهای استان در مسیر انقلاب اسلامی.....	۸۸
الف) زاهدان.....	۸۸
آیت‌الله کفعمی و سازمان انقلاب.....	۱۱۳
ب) زابل.....	۱۴۵
- شهید سید محمد تقی حسینی و تحولات انقلاب در سیستان.....	۱۴۵
حسینی و مسجد حکیم: کانون انقلاب در سیستان.....	۱۵۰
روند فعالیت‌های انقلابی در زابل.....	۱۵۲
فصل پنجم: روحانیون تبعیدی در استان.....	۱۶۷
مقدمه.....	۱۶۹

۱- ایرانشهر و پذیرایی از روحانیون انقلابی.....	۱۷۱
۲- سایر شهرهای استان و فعالیت‌های تبعیدیان در آن شهرها.....	۱۸۲
الف) زابل.....	۱۸۲
ب) چابهار.....	۱۸۳
ج) سراوان.....	۱۸۴
فصل ششم: زاهدان و روند مسائل انقلاب.....	۱۸۹
۱- روند کلی جریان انقلاب.....	۱۹۱
۲- جنبش مردم در آزادی همافران تبعیدی در خاش.....	۲۰۳
۳- روضه‌های محرم و رسالت آگاهی بخشی.....	۲۰۴
۴- تاسوعا و عاشورا و اوج تظاهرات مردم.....	۲۰۵
۵- زاهدان محور انقلاب در استان.....	۲۰۷
الف) دانشگاه و آماده سازی جوانان انقلابی.....	۲۰۷
ب) مردم و حضور در صحنه ی انقلاب.....	۲۱۴
۶- پیش درآمد خبرهای شادی آفرین.....	۲۲۳
۷- حضور در صحنه‌های انقلاب.....	۲۲۵
۸- بازآفرینی چند خاطره.....	۲۳۵
۹- روزشمار حوادث انقلاب در زاهدان و زابل براساس گزارش‌های ساواک.....	۲۳۹
فصل هفتم: مواضع اهل سنت استان در قبال انقلاب اسلامی.....	۲۵۵
فصل هشتم: روند تثبیت انقلاب و شهدای پس از پیروزی در استان سیستان و بلوچستان.....	۲۶۵
۱- شهید شیخ علی مزاری.....	۲۷۰
الف) تلاش برای خدمت به محرومین.....	۲۷۰
ب) مبارزه و تثبیت انقلاب.....	۲۷۹
۲- شهیدان اولیه سپاه در استان.....	۲۷۹

۲۷۹	۱- قلنبر
۲۸۱	۲- شهید معمار
۲۸۱	۳- شهید کاظمی
۲۸۲	۴- شهید روانی پور
۲۸۲	۵- شهید شمگانی
۲۸۳	۶- شهید خدروی
۲۸۳	۷- شهید خمیری
۲۸۷	منابع و مآخذ
۲۸۹	منابع شفاهی
۲۹۰	کتاب‌ها و اسناد
۲۹۳	مراکز اسناد
۲۹۵	تصاویر
۳۱۳	اسناد و مدارک

مقدمه

استان سیستان و بلوچستان یکی از گسترده‌ترین استان‌های کشور در متناهی جنوب شرقی از سواحل دریای مکران تا دشت سیستان در شمال، دارای مرزهای وسیعی با کشورهای پاکستان و افغانستان می‌باشد و دارای مساحتی بالغ بر ۱۸۷۵۰۲ کیلومتر مربع است. این مساحت ۱۱/۴ درصد مساحت کشور بوده که دارای اقلیمی بسیار متنوع است. جمعیت فعلی استان ۲۴۰۵۷۴۲ نفر از ۷۰۴۷۲۸۴۲ نفر یعنی ۳/۴۱ درصد از جمعیت کشور را شامل می‌شود. این منطقه قبل از اهمیت جمعیتی یا اقلیمی دارای اهمیت‌های استراتژیکی دیگری است که توجه به آن می‌تواند جایگاه استان را در تاریخ معاصر ایران مشخص نماید؛ ویژگی‌هایی که در روند حرکت‌های تاریخی شکل گرفته‌اند و از گذشته‌های دور شروع شده و خود را در قالب امروزی استان به نمایش گذاشته‌اند. از این رو برای پی بردن به اهمیت‌های مورد نظر ابتدا به ترسیم چشم‌اندازهای زیر پرداخته می‌شود که عبارتند از:

۱- ویژگی‌های جغرافیایی استان و نقش آن در معیشت مردم

- ۲- روند شکل‌گیری مسایل تاریخی بخش‌های سیستان و بلوچستان به طور جداگانه تا پیدایش شکل نوین آن
- ۳- نقش رقابت‌های جهانی در شکل‌گیری جریان‌ات سیاسی استان در ابتدای قرن حاضر شمسی
- ۴- وجود قومیت‌ها و فرقه‌های مذهبی و نقش حوادث سیاسی داخلی و خارجی در همزیستی یا تعارضات آنان.
- در بخش بعدی مسایل خاص دوره‌ی پهلوی که شامل موارد زیر است بررسی خواهد شد:

- ۱- تثبیت اوضاع سیاسی استان با ورود قشون رضاخانی و طلوع عصر جدید آن
- ۲- فعالیت‌های سیاسی دولت مرکزی در جهت رشد استان
- ۳- سازمان‌های عشیره‌ای و قبیله‌ای و هماهنگی‌های سیاسی بین آنان و دولت مرکزی
- ۴- توسعه‌های اداری استان و راه‌های مقابله با نفوذ سیاسی فرهنگی بیگانگان در استان (راه — دانشگاه...)
- در بخش دیگر از کتاب به مسایل فعالیت‌های مخالفان و ناراضیان با تکیه بر نقش روحانیون تبعیدی یا ناراضی پرداخته می‌شود که عمده‌ی مطالب آن به شکل زیر ارائه خواهد شد:

- ۱- دلایل تبعید به استان (کلیات) + دلایل تبعید به استان (روحانیون)
- ۲- روحانیون تبعیدی و سوابق اقامتی آنان در استان
- ۳- گروه‌های سیاسی و ارتباط‌های آنان با روحانیون و سیاسیون تبعیدی
- ۴- روحانیون مقیم و ارتباط آنان با امام و مراکز انقلابی خارج از استان
- بخش آخر به روند انقلاب از شکل‌گیری تا تثبیت آن در استان اختصاص پیدا

می‌کند. این بخش نیز به صورت زیر تدوین گردیده است:

۱- فعالیت‌های خاص روحانیون و سیاسیون جهت تنویر افکار انقلاب و گسترش اندیشه‌های امام

۲- همکاری روحانیون محلی و ناراضیان به مجاهدان جهت خروج از کشور

۳- نقش مقام رهبری و سایر روحانیون در تنویر افکار عمومی در استان به علاوه سفرهای دانشجویان به استان جهت دیدار با روحانیون تبعیدی

۴- روند تظاهرات و اعتراضات مردمی

۵- شکل‌گیری حرکت‌های ضد انقلابی (زمینه‌ها و شرایط)

۶- چگونگی تثبیت انقلاب و حل مسأله ضد انقلاب در استان

۷- چشم‌انداز انقلاب در استان.